

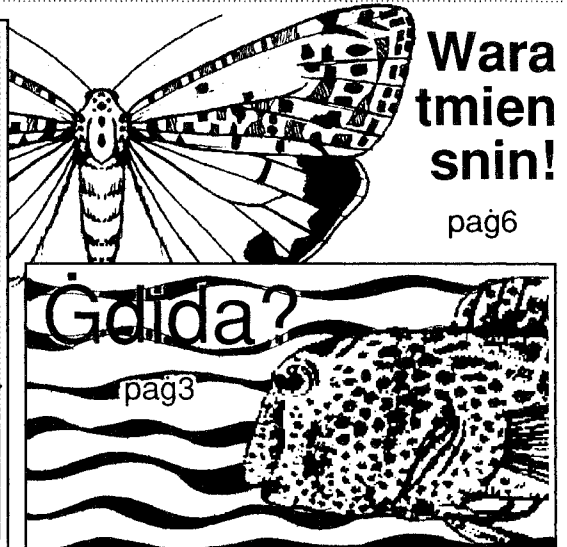
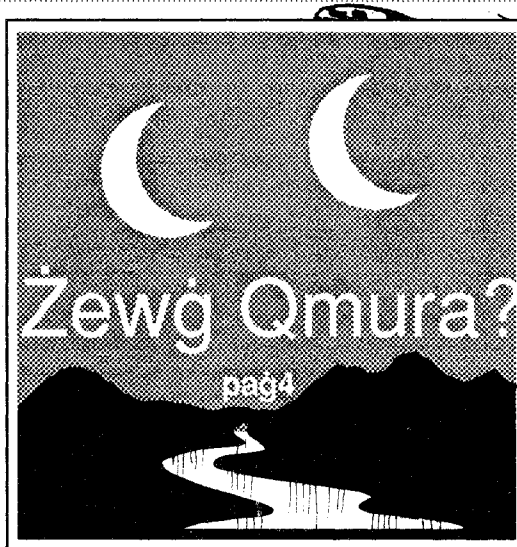
IL-Huttafa

Il-Magazin ta' Klabb Huttaf

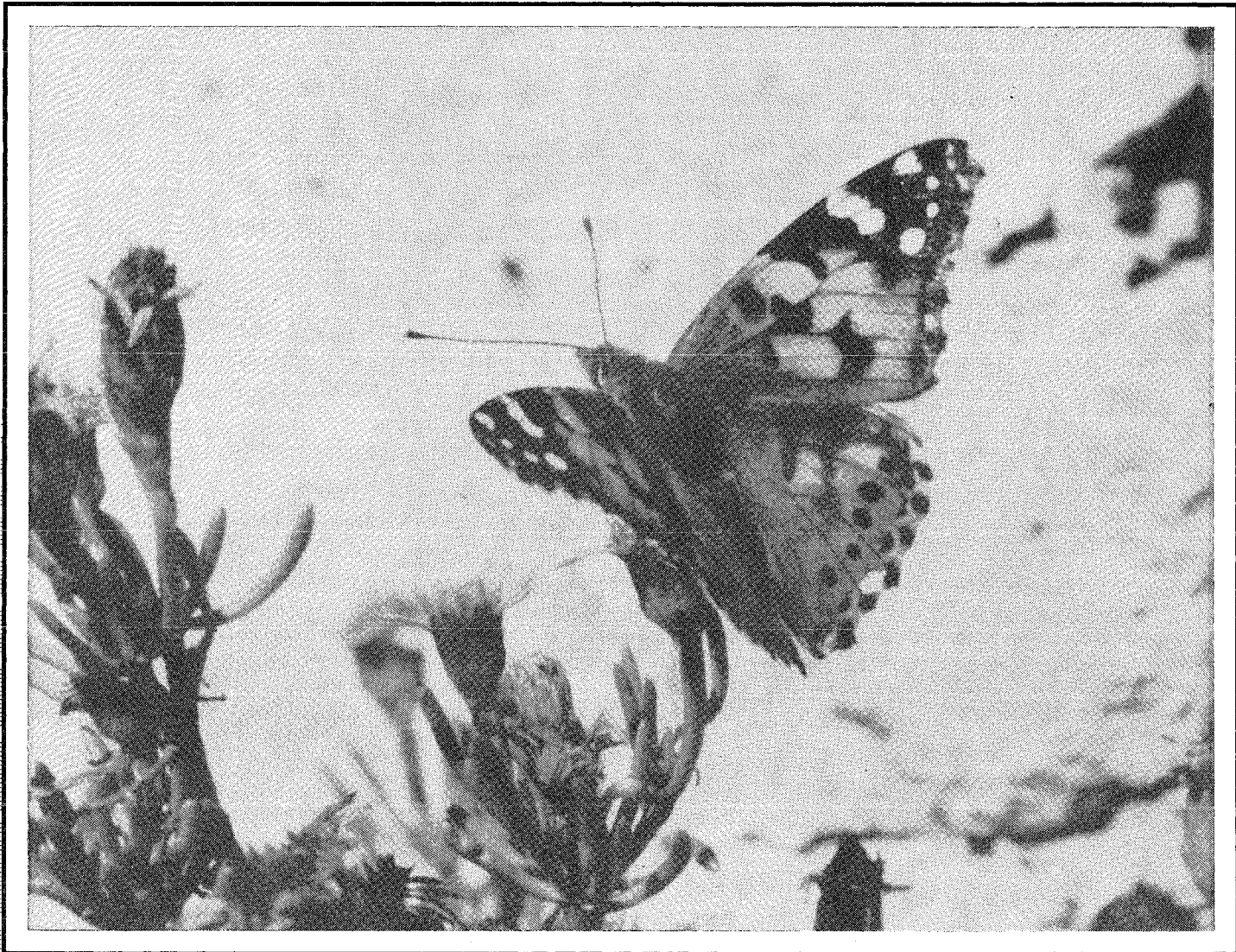
Lulju
Awwissu
1998
Numru **27**

BirdLife
MALTA

Stampat fuq
karta riciklata

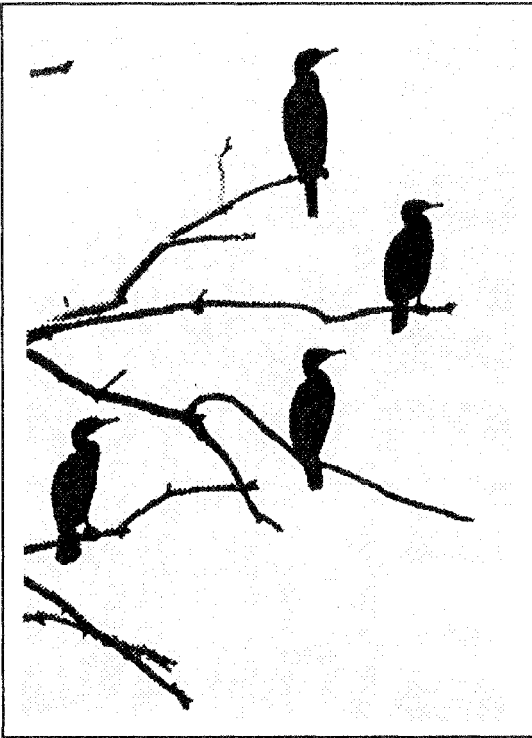

**Wara
tmien
snin!**
pag 6

Victor Falson

Farfett tax-Xewk

editorjal

Huttaf

Nghidu li miljuni ta' snin ilu, id-dinożawri ddominaw id-dinja. Nghidu li illum huwa l-bnedem li jiddomina.

Imma fil-fatt, hemm animali oħrajn li kellhom suċċess ħafna ikbar milli qatt kellhom id-dinożawri jew il-bnedmin. **Qed nghid għall-insetti.** Tgħiduli kif jista' jkun, dass kemm huma żgħar!

Heqq, veru li żgħar, imma d-daqs mhux kolloxx. Li veru jgħodd huwa kemm l-animall kapaci jegħleb xi periklu u jzomm ir-razza tiegħu ħajja.

Bil-kobor kollu tagħhom, id-dinożawri spiċċaw! Hadd ma jaf biex! Imma ġara x'ġara, dak li ġara ma qeridx lill-insetti!

Mela ma nqerdux! Illum stmat li hawn bejn 15 u 30 miljun speċi ta' insetti - kuljum l-istudjużi jsibu speċi ġodda!

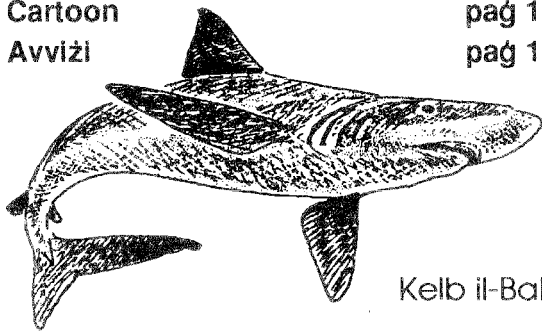
U jekk qatt tiġri xi diżgrazzja li teqred lill-ħajja minn wiċċ id-dinja, ix-xjenzati kollha jaqblu li xi insetti, b'xi mod jew iehor, jibqgħu ħajjin u jkomplu jiddominaw id-dinja.

Kif, wara kolloxx, ilhom jagħmlu għal dawn l-aħħar 300 miljun sena!

Victor Falzon
Editur

X'għandna did-darba?

Editorjal	paġ 2
Aħbarijiet Ta' Malta	paġ 3
X'għandna mid-Dinja	paġ 4
Nittrumbjaw fuq...l-Għasfur tal-Bejt	paġ 5
Ittri	paġ 6
Gallerija	paġ 7
Kompetizzjoni 27	paġ 8
Ohloq Annimal	paġ 8
PINGIPINGI	paġ 9
Ħmerijiet li nisma'	paġ 9
Skart	paġ 10
Gruppi Lokali	paġ 11
Dahhal Membru	paġ 11
Cartoon	paġ 12
Avvizi	paġ 12

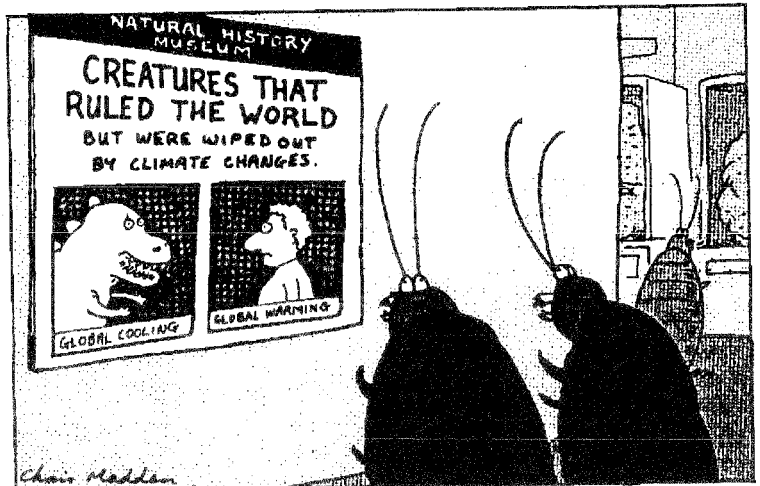
Kelb il-Bahar

Faccata ta' Quddiem

Farfett tax-Xewk

(*Cynthia cardui* - Painted Lady)

Farfett kbir, sabiħ u komuni. Dal-farfett ipassi, u ġieli jiġi Malta f'numri kbar. Biex thajru jbid fil-ġnien tiegħek, iżra' l-ħubbejz u l-fidloqqom.

Working Group ta' Klabb Huttaf

Jason Aloisio, Audrey Chetcuti, Norman Chetcuti, Desirée Falzon, Victor Falzon, Chris Pulis, Sharon Sultana.

Klabb Huttaf huwa l-taqsimat ta' BirdLife Malta għall-membri ta' taht is-sittax. Norganizzaw hargiet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, lejliet kraft u anke naghmlu xogħol ambjentali. Nohorġu l-magazin Il-Huttafa kull xahrejn għall-membri, u naghmlu hendawts u loġhob għal waqt l-attivitatijiet.

Klabb Huttaf għandu wkoll (s'issa) 5 Gruppi Lokali fil-pajjiż. Shubija fil-Klabb hija Lm1.50 fis-sena.

Publikazzjoni BirdLife Malta

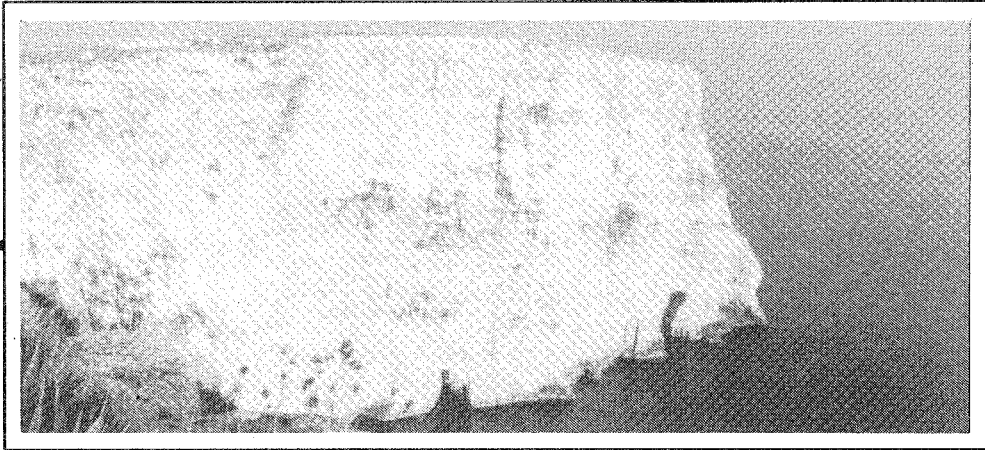
POBox 498 Valletta CMR 01 Tel 230684/250229 Fax 225665

Materjal mill-Huttafa jista' jiġi kkupjat dment li jissemma isem il-magazin u tintbagħal kopja ta' materjal lil Klabb Huttaf li-indirizz l'hawn fuq.

Stampat għand Poulton's Print Shop, Lulju 1998

Ta' Ċenċ mhedded... minn stikka u ballun!

Ghaxar snin ilu kienet korsa taż-żwiemel li rvinat medda art daqsxiex f'Ghawdex - proġett li jidher sew f'ritratti ta' Malta mill-ispazju! Issa se tkun korsa tal-golf?

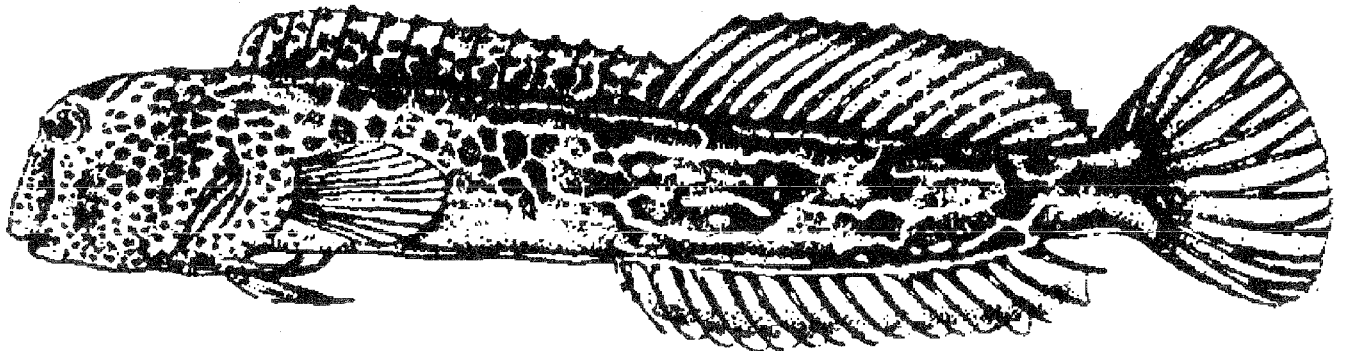
U allura minn tant postijiet, GHALIEX iridu bilfors jagħzlu l-aktar postijiet importanti għan-natura biex jirvinaw b'xi proġett mostruż? Għaliex ma għażlux xi miżbla mimlija, xi erba' għelieqi mitluqin maġenb xi raħal, jew xi barriera abbandunata.

Ma tarax! Lejn Ta' Ċenċ marru ħarsu! Minn tant postijiet, jagħzlulek post ippakkjat natura, fejn ibejjet il-merill, il-bufula ħamra, id-durrajsa, iċ-ċiefa, fejn jikbru orkidi rari. Post li fih fdalijiet ta' tempji u dolmens. Post ta' ġmiel jimpresjonak, u skiet isaħħrek. Imġienen!

Nisperaw li din il-ħolma kerha... tibqa' biss fuq il-karti, u tibda trabbi t-trab fuq xi xkaffa.

abbarrijiet

Huta ġdida?

Fi-ilmijiet baxxi ta' madwar ix-xtut Maltin jgħix ħafna ħut żgħir li jgħidulhom **mzazen** (gobies) u **budakkri** (blennies). Ħafna minnhom jgħixu f'inqas minn metru ilma, u jħobbu jinħbew fil-ħofor qalb il-blat u l-alka baxxa. Minn dawn f'Malta għandna numru sabiħ, uħud komuni, oħrajn rari. Dan l-aħħar seħibna Mark Falzon (li jiktbilna l-artikli *Nittrumbjaw Fuq...*) sab budakkra, twila xi 6cm, li meta fittixha fil-field guides sab li jisimha *Blennius canevae* (bl-Ingliż **Yellow-cheeked Blenny**).

Meta mbagħad fittixha fil-kotba u rivisti Maltin... ma sabha mkien imsemmija! Possibli li lill-istudjużi Maltin qabzitolhom? Fil-Baħar Mediterran din il-ħuta mhix rari, u anke Mark stess ra iktar minn waħda fil-ħawi ta' Baħar iċ-Ċagħaq. Huwa qalilna li dil-ħuta spiss raha tistaħba fit-tubi weqfin li jibnu xi ħniex tal-baħar.

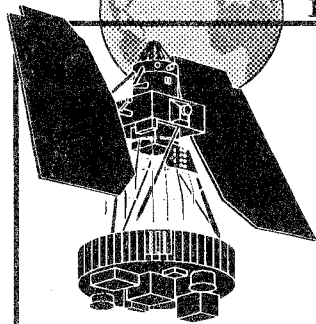
Jekk jirriżulta li dil-ħuta hija verament il-*Blennius canevae*, mela allura prosit Mark talli kont għajnejk daqshekk ta' seker li lmaħtha u għarafta. U grazzi talli għedt lill-*Huttafa* l-ewwel bis-sejba tiegħek!

Sadattant l-istudju u l-osservazzjoni għadhom għaddejn - inżommukom infurmati jekk ikollna konferma ta' ħuta ġdida għal Malta!

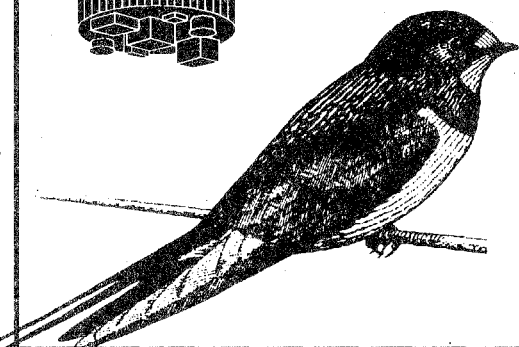
Kull sena f'Malta jinqatlu 5,500,000 tiġiega għall-ikel. Hekk hu! Hames miljun u nofs! Rata ta' għaxra... kull minuta!

Smajtha din, Ċikk!?
Ara tlaqna 'l hemm!

Inpassi?
Ma npassix?

Qamar Ġdid!

Fid-9 ta' Novembru li ġej se jkollna qamar ġdid fis-sema! Imsomma, mhux eżatt. Li se jiġri huwa li se jtellgħu mera daqsxiex fl-ispazju biex tirrifletti d-dawl tax-xemx b'mod li **jixgħel wiċċ id-dinja anke bil-lejl!** Dan se jkun esperiment ta' lejl wiehed, li fih se jinxtegħlu skoss bliet. Jekk dan l-esperiment jirnexxi hemm f'isieb li fis-sena 2000 jtellgħu aktar mirja fl-ispazju, bil-fsieb li jtaffu d-dlam tax-xtiewi fit-tramuntana. Jidher esperiment eċċitanti...

IMMA! Min jaf haġa bħal din kif se thawwad lin-natura kollha! Per eżempju min jaf l-ghasafar u l-animali l-oħrajn kollha tal-passa kif se jithawdu! Min jaf kif dawl bil-lejl se jfixkel is-sistema sensitiva ta' tant eluf ta' speċi, li joħorġu jieklu jew ibidu jew jinnamraw skond id-dawl tal-jum. **Għadna lanqas nafu kemm problemi se jinholqu fl-ambjent naturali jekk ikomplu sejrjn b'dawn l-esperimenti.**

mimn BBC Wildlife, Aug 98

Animal Ġdid?

Fil-lbiċ tal-Greċja hemm laguna jisimha Pylos. Ix-xatt ta' madwarha fih ambjent interessanti ta' gharam tar-ramel (sand dunes). F'dal-post għadha kemm instabet tgħix **popolazzjoni ta' kamaleonti differenti mill-ispeċi li tgħix fil-bqija tal-Mediterran** (inkluż Malta). Dawn il-kamaleonti, però, jixbhu hafna lill-ispeċi li tgħix qrib El-Qiskandarija (Alexandria) fil-Eġittu. Qed isiru studji biex jaraw jekk humiex l-istess speċi jew le. Jekk mhumiex, mela għadna animal ġdid fil-Mediterran!

mimn BBC Wildlife, July 98

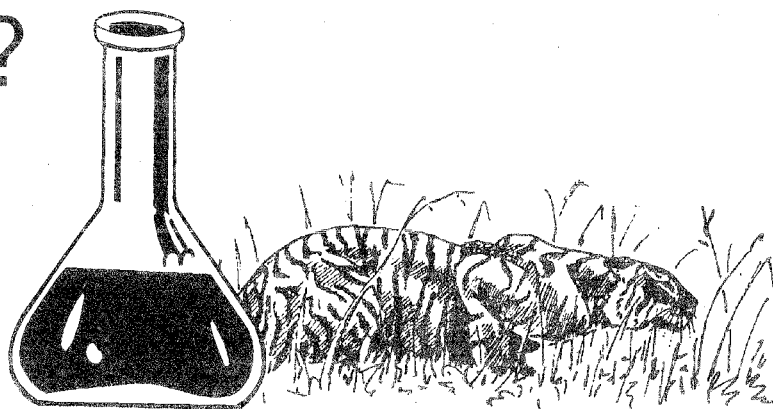
Park Ġdid!

Fil-5 ta' Ġunju (Jum l-Ambjent) ta' dis-sena, il-President ta' l-Afrika t'Isfel iddikjara Cape Peninsula bħala park nazzjonali. Dal-park ġdid mhuwiex kbir, fih biss 30,000 ettaru (qisu daqs Malta u Għawdex). Imma fiċ-ċokon tiegħu **hemm jikbru eżattament 2285 speċi ta' pjanti**, u minn dawn hemm 105 li huma endemiċi, jiġifieri ma jikbru mkien iktar fid-dinja. Għalhekk, skond il-President Nelson Mandela, dan il-park huwa "rigal lid-dinja", u għandu raġun. L-ikbar problema ta' dal-park hija li hemm xi pjanti li daħħlu n-nies minn artijiet oħrajn, li qed jinfirxu u li jistgħu jeqirdu lill-pjanti tal-post. Imma f'it f'it dil-problema qed isolvuha. F'dan il-park ġdid hemm ukoll il-famuża Table Mountain.

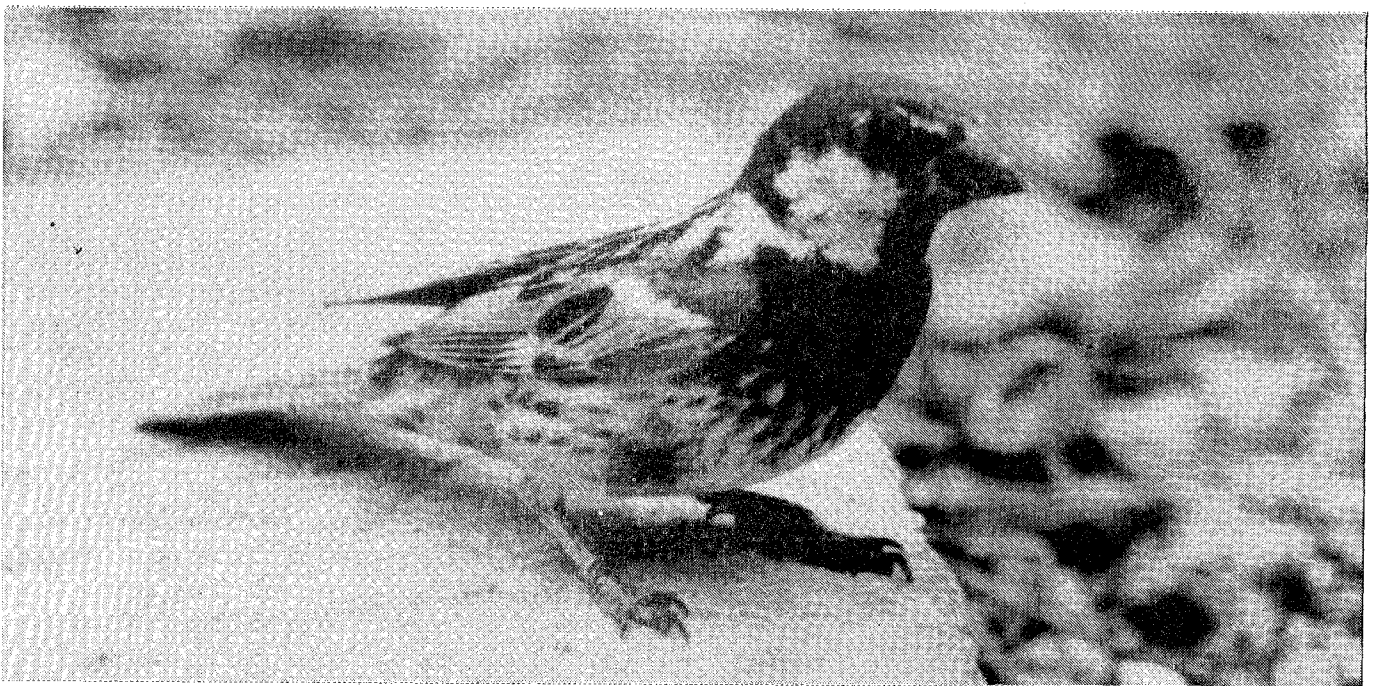
mimn BBC Wildlife, July 98

Tama Ġdida?

Fl-Indja u fiċ-Ċina joqtlu t-tigri mhux biss għall-ġilda, imma l-iktar għall-ghadam tagħhom. Iċ-Ċiniżi jemmnu li mill-ghadam tat-tigra tista' ssir mediċina li tagħti saħħa ġdida lill-anzjani rġiel. Issa l-Amerikani **vvintaw mediċina ġdida** li qiegħda tagħmel l-istess haġa. Tgħid hemm xi tama li bis-saħħa ta' dil-mediċina ġdida, il-ftit eluf ta' tigri li baqa' jithallew bi kwiethom?

mimn Focus, July 98

L-Għasfur tal-Bejt

Malta hija żghira u popolati hafna. L-ambjent Malti kważi kollu meħud mill-bniedem. L-għelieqi, it-toroq u l-bini huma eżempju ta' kif in-nies johlqu ambjenti godda fejn jgħixu. Hafna u hafna annimali u pjanti jbatu mmens meta jinqed l-ambjent naturali, u ġieli anke jispicċaw għal kollox minn fejn ikun resaq il-bniedem. Imma hemm oħrajn li jadattaw għall-ambjent il-ġdid, u jsiru parti mill-bliet u l-irhula tagħna. L-Għasfur tal-Bejt hekk għamel, tant li sar l-iktar għasfur komuni f'Malta. Żgur li waqt li qed taqraw il-Huttafa, hemm xi tnejn ipespsu barra t-tieqa.

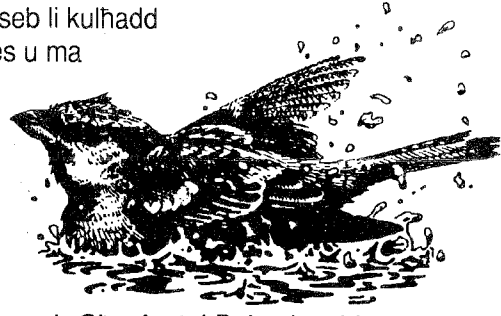
Aqbd u tromba u harsu harsa sew lejn Għasfur tal-Bejt. Verament għasfur sabiħ, speċjalment fis-sajf. Ir-raġel huwa kannella fuq id-dahar, b'hafna iswed fuq is-sider u mal-ġnub. Minn taħt ikun abjad maħmuġ, rasu kannella hamranija, u l-munqar iswed tuta. Il-mara hija aktar ċara, u tkun kannella mitfi, b'daqqiet skuri minn fuq u abjad maħmuġ minn taħt. Il-frieh, li fis-sajf huma komuni, jixbhu hafna lill-mara. Meta tkun berdwoċing, l-Għasfur tal-Bejt diffiċli tiffixklu ma' xi speċi oħra.

Wajers, ventilaturi, arbli tad-dawl, siġar fil-pjazza - ambjent perfett... għall-Għasfur tal-Bejt, s'intendi. Jibni bejta tista' tgħid kullimkien, kull fejn isib ftit kenn mir-rih u minn xi qattus bil-ġuħ. Fil-bidu ta' l-istaġun tal-bejta (Frar u Marzu) spiss tara xi żewġt irġiel Tal-Bejt jiġġieldu għall-añjar post, ġeneralment xi ventilatur.

Kultant xi frieh jaqgħu mill-bejta - naħseb li kulhadd ġieli sab xi għasfur żgħir ma' l-art, ipespes u ma jtirx. Meta jiġri hekk, tiñduhx id-dar! Għalkemm mhux impossibli, huwa diffiċli hafna li jgħix bl-ikel li nagħtuh aħna. Jekk tkunu tafu fiċ-ċert minn fejn waqa' erġgħu ippruwaw poġġuh fil-bejta. Jekk il-bejta ma tintlaħaqx, jew ma tafux liem'hi, poġġuh x'imkien qrib, fejn ma jintlaħaqx mill-qtates. U halluh - spiss tiġi għalih ommu.

Malti	Għasfur tal-Bejt
	Għammiel tal-Bejt
Ingliz	Spanish Sparrow
Xjentifiku	<i>Passer hispaniolensis</i>

Illum huwa komuni hafna, imma kien hemm żmien meta l-Għasfur tal-Bejt kien beda jsir rari. Giuseppe Despott, naturalista kbir Malti, kiteb fl-1917 li l-kaċċaturi u n-nassaba kienu se jeqirdu 'l dan l-għasfur minn fostna. Dan ma ġarax - mhux għax naqsu l-kaċċaturi (kieku tajjeb!) imma għax illum ftit hawn li jaqbd u l-Għasfar tal-Bejt apposta għall-ikel. Barra minn hekk, żdied hafna l-bini, u b'hekk kiber l-ambjent ta' dan l-għasfur.

L-Għasfur tal-Bejt mhux biex jixrob biss jużah l-ilma!

Tridu tifthu riserva naturali żghira? Faċli - għamlu ftit ilma frisk fil-ġnien, bitha, gallarija jew bejt. Wara ftit granet jibdedw gejjin il-klijenti - l-Għasfar tal-Bejt! Tista' tiġi wkoll xi Bufula Sewda, imma jekk le, xorta għandkom wieħed mill-isbaħ għasfar jippoza taħt it-tieqa!

Mark Falzon

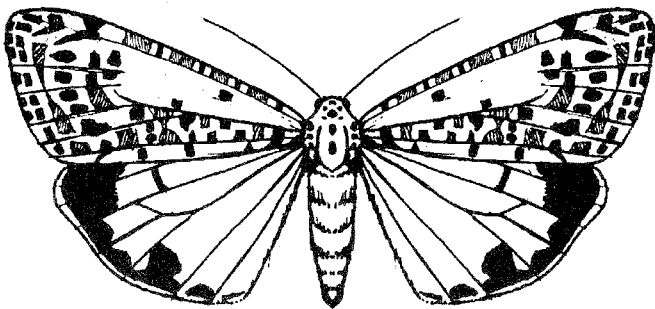
LITTRI

Rajt bahrija...

Sur Editor,

Ricentement mort Pembroke biex niehu r-
ritratti ta' l-orkidej. Waqt li konna qeghdin
nimxu lmaht bahrija li taret meta konna vicin u
jien ghall-ewwel hsibtha farfett abjad. Wara
ndunajt li kienet bahrija. Jien qbadtha biex
inkun naf xi speci hi. Il-bahrija hija ta' kulur
abjad bit-tikek zghar homor u suwed u kbira
pulzier. Jiena fil-ktieb Flora u Fawna ta' Malta
ma sibthiex. Qed nikteb din l-ittra biex forsi
tkunu tistghu tghinuni.

Matthew Borg Cardona
Swieqi

Bahrija ta' l-Ghobbejra

Ghaziz Matthew,

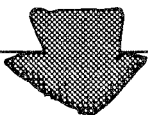
Prosit! Ghandektkun taf li **rajt animal rari hafna!**
Mhemmx dubju li l-bahrija misterjuza li sibt kienet
Bahrija ta' l-Ghobbejra (bl-Ingliż Crimson Speck-
led Moth, *Utetheisa pulchella*). Dil-bahrija tpassi, u
xi drabi biedet Malta wkoll. Imma mhux kull sena
tidher. Fil-fatt l-aħħar rekord tagħha huwa fl-1990, u
ntlemhet fl-inħawi tas-Sigġiewi.

Tant hija rari li dil-bahrija tniżżlet fir-Red Data
Book, ktieb li fih jigbor l-ispeci ta' flora u fawna Maltija
li huma fil-periklu li jinqerdu. U ngħir għalik, għax
jiena stess qatt ma rajtha, hliet f'xi kollezzjoni!

U la l-kliem gie fuq il-kollezzjoni... Matthew, inti
ktibtli li l-bahrija qbadtha! Nispera li harrabtha malli
ħadtilha d-dettalji. Taqbadx il-miħħut vizzju li tfaddal
il-friefet u l-bahrijiet. L-animali mhumiex bolli!

L-Editor

Indirizzaw l-ittri tagħkom hekk!

Birdlife Malta
(Klabb Huttaf)
POBox 498
Valletta CMR 01

X'sar mill-Falko?

Sur Editor,

Jiena Mark Amato, tifel ta' 14-il sena li nħobb l-
ghasafar daqs dawl ghajnejja.

Illum qed nikteb biex nistaqsik x'gara mill-Klabb
Falko; jekk għadux jeżisti jew le, peress li għalaqt l-14-
il sena u għadni fi Klabb Huttaf.

Nixtieq nissuggerixxi wkoll li f'wahda mill-harġiet
tal-Huttafa li jmiss, jitniżżlu l-ligijiet prezenti tal-
kačča,ħalli jekk xi darba ninzertaw lil xi kaččatur jikser
il-ligi, malajr inkunu nistghu nirrappurtawh. Nixtieq
hafna li dawn jigu mniżżla fil-magażin li jmiss.

Din l-ittra m'hemmx għalfejn tidher fil-magażin.
Niehu wkoll l-okkażżjoni biex niringrazzjak ta' dik l-
informazzjoni li tajtni u r-ritratt li kont bghattli għall-
proġett li kelli fis-sajf.

Grazzi hafna bil-quddiem u kompli sejrjn bix-
xogħol siewi li qed tagħmlu.

Mark Amato
Żurrieq

Ghaziz Mark,

Jekk taqra l-kaxxa zghira
f'p2 tal-Huttafa, tinduna li
Klabb Huttaf qiegħed għall-
membri tal-BirdLife li
għadhom m'għalqux is-
sittax. Jiġifieri inti għadek
magħna!

Veru li sa ftit żmien ilu, l-età tal-Klabb kienet tiegħaf ma' l-
erbatax. Li gara huwa li l-Falko ma tantx kienu qed jattendu
wisq membri għall-attivitajiet, u l-working group tagħhom kien
moħli jorganizza u joħroġ newsletters għalxejn. Għalhekk
iddeċidejna li għalissa l-attivitajiet taż-żgħażaġh inħabbruhom
fil-Huttafa (per eżempju l-Kamp ta' Settembru - ara l-fuljett
f'dil-harġa).

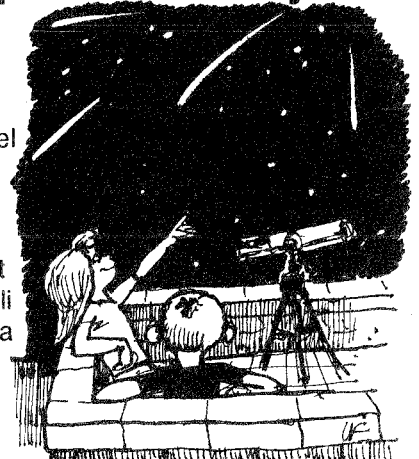
Dwar il-ligijiet, serraħ moħħok, ħadt nota - **ma ddumx ma
tara dak li trid!**

Mark, bilħaqq, inti qiegħed fil-Birdwatchers Club? Jekk le,
x'qed tistenna? Berdwočer Malti ma jistax isejjaħ lilu nnifsu
hekk jekk ma jkunx f'dal-klabb!

L-Editor

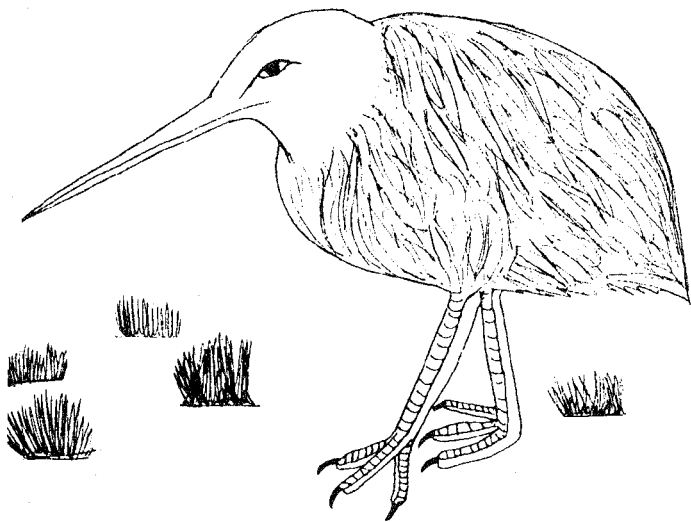
Tridu taraw spettaklu b'xejn?

Kull sena għal nofs
Awwissu d-dinja tghaddi
minn post fl-ispazju li fih
hafna ġebel zghir. Dal-ġebel
jingibed lejn id-dinja u
jersaq b'heffa kbira. Imma
huwa u niezle jinħaraq fix-
xejn, u jarmi d-dawl għal ftit
ħin. Dawn huma meteoriti, li
hafna minna natuhom bhala
shooting stars. L-aħjar lejl
biex tara skoss huwa t-12
ta' Awwissu. Tinsewx.

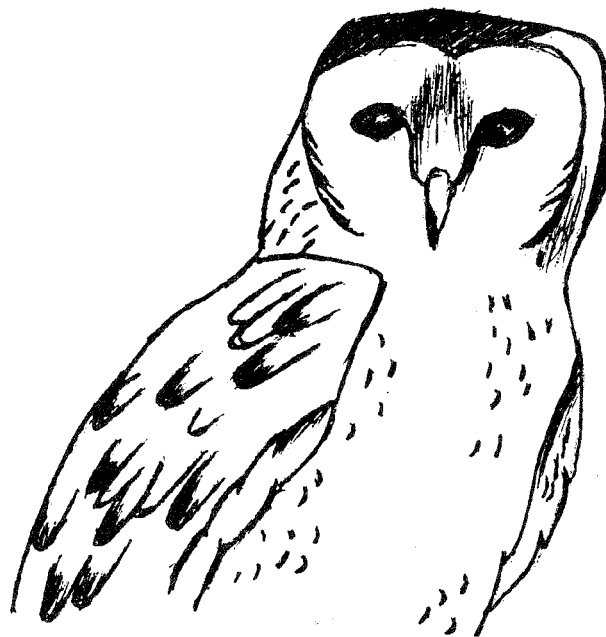
Gallerija

Paul Duff (13)

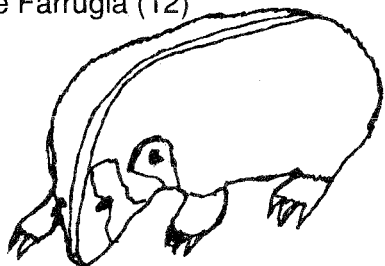
Kiwi

Darren Mercieca (13)

Barbagann

Elaine Farrugia (12)

Badger Amerikan

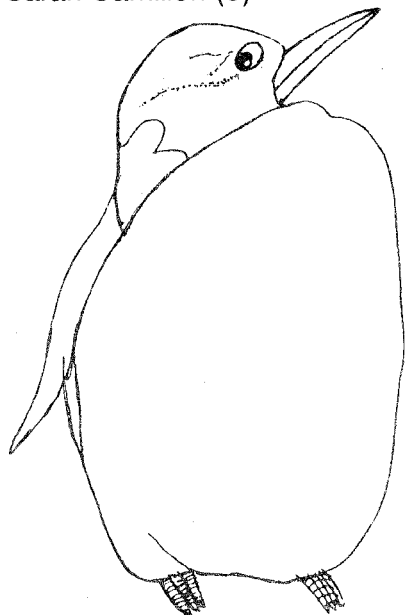

John Vella (9)

Ajkla

Sarah Camilleri (8)

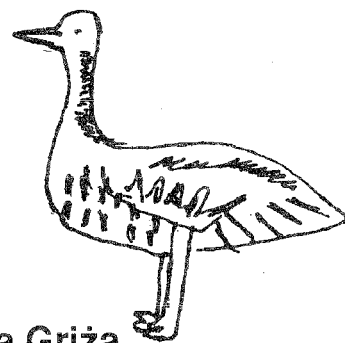
Emperor Penguin

Clayton Mercieca (10)

**Denb
il-Haruf**

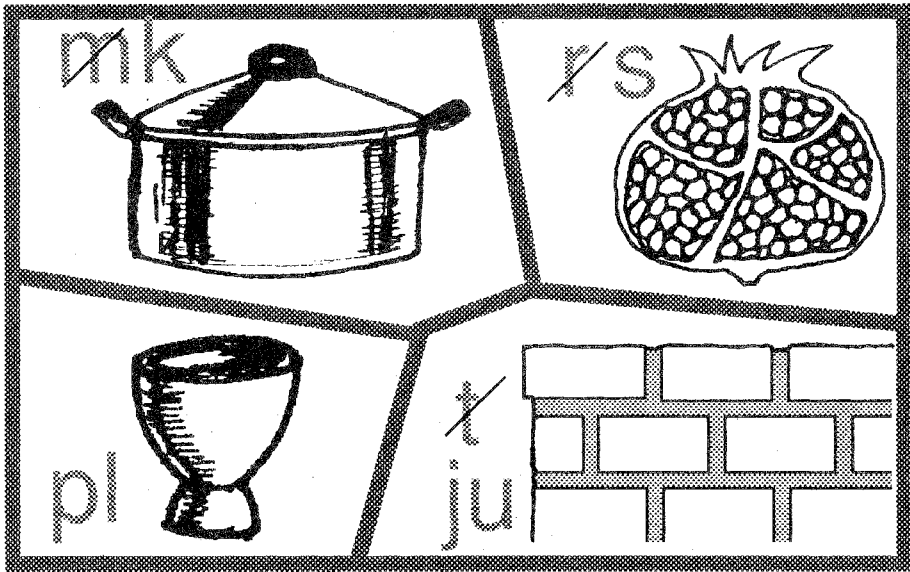
Maria Elena Attard (11)

Wizza Griza

Tpingix ikbar minn 10x10cm, uza karta (mhux kartoncina) bajda u tpingix bil-kulur. Ikteb isem l-animali jew pjanta u ismek u l-età. Jekk timxi mar-regoli, it-tpingija tieghek ghad tidher fil-magazin.

KOMPETIZZJONI 27

X'tajr hu?

Aqta' x'inhuma l-erba' ghasafar mohbijin f'dawn il-kelmiet. Ibaghtu t-twegibiet fuq karta, flimkien ma' isimkom u l-indirizz lil

BirdLife Malta
Klabb Huttaf
(Kompetizzjoni 27)
POBox498
Valletta CMR 01

Ċans sal-31 ta' Awwissu 1998
 Min jirbaħ jinghata **CD** gentilment moghti mill-hanut **The Scorpion**.

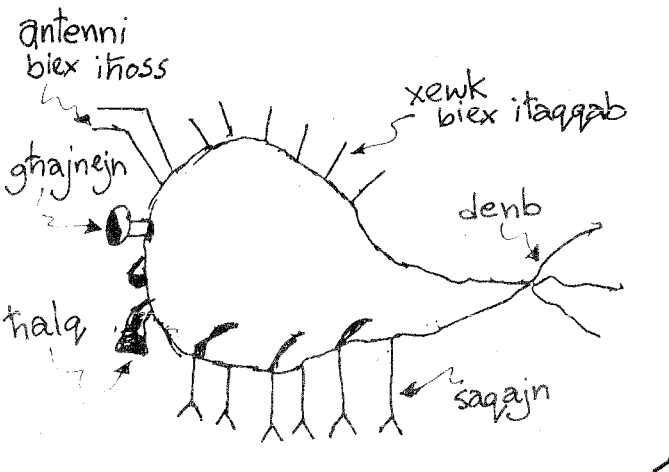

Martial Arts, Keep-fit, Sports and Music

The Scorpion, Sir Paul Boffa Ave., Paola PLA19
 Tel 691957 • Fax 686943 • Mobile 0972284

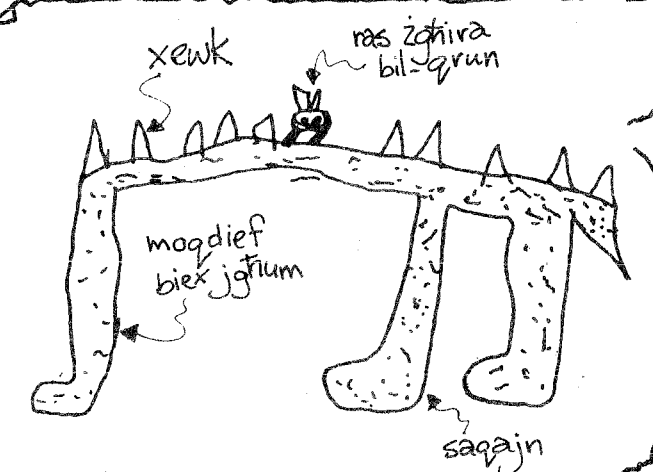
Ir-rebbieha tal-Kompetizzjoni 26 hija **Alison Gauci** minn **Hal Kirkop**. Alison tista' tmur tiġbor is-CD minn **The Scorpion**.
 Importanti li tiehu magħha l-membership card.

L-ahhar żewġ mostri immaġinarji tas-sensiela **OHLOQ ANIMAL**. Nifirhu lill-hallieqa tagħhom, li ddubbaw poster tal-Merill.

Isem: **RENTU**

Fejn jgħix: Fit-televixin
X'jiekol: Trab u ħmieġ li jsib
Aktar tagħrif: Dan jġgerra mat-televixin u għandu xewk fuq ix-xewka ta' denbu, li bihom itaqgab il-wajers tat-televixin. Rentu huwa ta' ħsara għat-televixin.
Holqien ta': Steven Galea

Isem: **TIKI**

Fejn jgħix: Fil-baħar
X'jiekol: ir-ramel
Aktar tagħrif: Qisu dinożawru, u jorqod b'għismu taħt ir-ramel u rasu barra biex ma jifgax. Juża x-xewk biex ikeċċi animali oħrajn.
Holqien ta': Anita Muscat

Pingipingi

- 1 orangjo ċar
- 2 orangjo skur
- 3 kannella ċar
- 4 kannella skur
- 5 blu
- 6 ħalli abjad
- 7 aħdar ċar
- 8 aħdar skur
- 9 istar

Farfett tax-Xewk

meħuda minn Mbieb Tagħma: Caib in-Nature

Xiħmerijiet

li nisma'...

Desirée Falzon

Mela dan l-aħħar mort Ghar Hasan (hdejn Birzebbuga) u rajt familja bilqiegħda jistrieħu jisimghu l-hoss tal-baħar viċin. F'daqqa waħda t-tifla werżqet għax rat farfett il-lejl hiereg itir mill-għar. Kif rah missierha għajjat, "Ejja tlaqna minn hawn għax hawn il-friefet il-lejl fl-għar." Ommha ziedet, "Iġri Isa ma jmurx xi wiehed jithabbell f'xagħri, jew jattakkana." U telqu b'kemm kellhom!

Xiħmerijiet jaħasra. Il-farfett il-lejl veru li għandu għajnejh żgħar ħafna, imma kapaċi jara fejn hu sejjer ħafna iktar min-nies. Kif?

Għax mhux għajnejh juża! Meta jtir, dan l-animall jiffa' tisfira rqiqa li taħbat ma' l-affarijiet ta' madwaru u terġa' lura f'widnejh. Skond kemm dal-hoss idum ġej lura, il-farfett ikun jaf il-bogħod bejnu u dawn l-oġġetti. Bl-Ingliż dal-metodu jissejjah *echolocation*. Bl-ebda mod farfett il-lejl mhu se jithabbell f'xagħar xi hadd.

Tant hu tajjeb is-sens ta' smigh tiegħu, illi l-farfett il-lejl kapaċi jaqbad l-insetti fl-ajru, billi jismagħhom. Fil-fatt matul il-lejl il-friefet il-lejl ikunu qed iħufu u jaqbd u n-nemus u insetti oħrajn itiru. U mhux, kif jaħsbu ħafna nies, jixorbu d-demm!

Dal-ħmerijiet inħalluħom għal xi film ta' Drakula!

Nota mill-Editor

Friefet il-lejl li jixorbu d-demm jeżistu, u veru iġhiduħom vampiri. Imma iġhixu biss l-Amerka t'Isfel, jigifieri l-bogħod sew minn Malta! F'Malta jeżistu animalli li jtiru bil-lejl u jidħulna ġewwa, jattakkawna u jixorbulna demmna. Hekk hu, in-nemus!!!

Għali Ambjentali

Problemi li jhassru l-ambjent

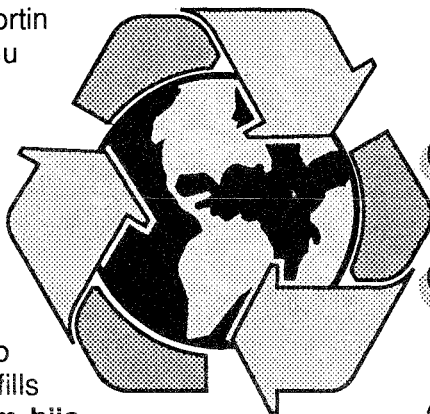
L-iskart huwa problema ta' kulhadd. Ahna lkoll nipproduċu skart fi kwazi kull haġa li naghmlu, imma ftit nagħtu każ x'isir minnu.

L-iskart ma jġix biss mid-djar tagħna, imma anke mill-biedja u mill-industrija (fabbriki eċċ). F'Malta, sors prinċipali ta' skart huwa mill-barrieri. Dawn jipproduċu 81% ta' l-iskart kollu ta' Malta.

L-iskart jitqiegħed f'landfills, jiġifieri biċċa art li fuqha jibattlu t-trakkijiet ta' l-iskart. L-ikbar waħda f'Malta hija fil-Magħtab, u f'Għawdex hija l-Qortin tax-Xagħra. Dawn generalment ikunu f'postijiet imwarrbin minħabba **problemi ta' ntejjen u periklu għas-saħħa**, fost oħrajn. Huwa importanti ħafna wkoll li l-landfills ma jkunux qrib xi sors ta' ilma li jintuża għax-xorb, għax inkella l-ilma jitniġġes.

Il-problema bil-landfills hija li wara ffit snin jimtlew, u diffiċli ħafna ssib postijiet godda fejn tagħmel landfills oħrajn. Irridu niftakru Malta kemm hija żghira.

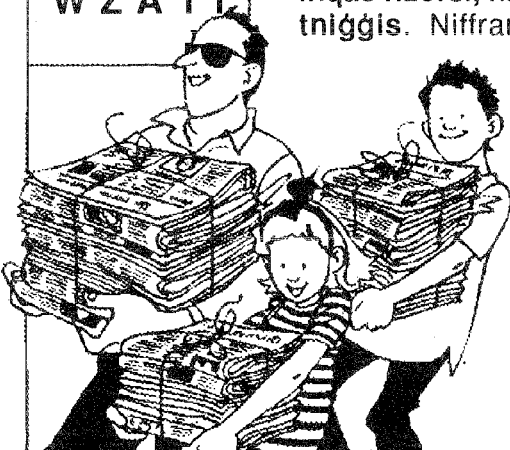
Soluzzjoni waħda għall-problema ta' l-iskart hija **r-riċiklaġġ**. Riċiklaġġ jista' jfisser li **nużaw prodott iktar minn darba**, bħal meta nerġġhu nużaw fliexken tax-xorb. Riċiklaġġ ifisser ukoll li **tagħmel prodotti godda** mill-iskart li nipproduċu. F'xi pajjiżi t-tajers qodma jqattgħuhom biċċiet żgħar ħafna u jhalltuhom mat-tarmak fil-kisi tat-toroq.

Soluzzjoni aħjar mir-riċiklaġġ hija li **noholqu inqas skart**. Dan nistghu naghmluh b'ħafna modi.

- Meta mmorru nixtru, nistghu niehdu basket magħna, minflok nitolbu basket jew borża tal-plastik mill-hanut.
- Meta nixtru affarijiet tal-plastik, nistghu nixtru tipi ta' plastik li huwa bijodegradabbli, li biż-żmien jitmermer fix-xejn.
- Affarijiet bħal fliexken, foil, karti, kaxxi, vażetti eċċ nistghu nużawhom iktar minn darba.
- Nagħmlu użu minn skemi bħal dawk tal-Body Shop, fejn tista' terġa' tiehu fliexken vojta tax-xampu lura għand tal-hanut biex jerġġhu jimlewhomlok.

**KARTI
WŻATI**

Ir-riċiklaġġ għandu ħafna vantaġġi fuq ir-rimi ta' l-iskart fil-landfills. Bir-riċiklaġġ, **nużaw inqas riżorsi, naħlu inqas art u nnaqqsu t-tniġġis**. Niffrankaw ukoll l-enerġija: per eżempju, meta nerġġhu nużaw il-fliexken niffrankaw 50-60% ta' l-enerġija li trid biex tagħmel fliexken godda.

Xummiemu jurina kif nifirdu l-iskart tad-dar, skond il-materjal. Issa jonqos... li din is-sistema tiddaħħal Malta bis-serjetà!

Elisabeth Conrad

GRUPPI LOKALI

Hamrun/Marsa

Leaders: Caldon Mercieca (K), Marija Calleja

H'Attard

Leaders: Grace Camilleri, Etienne Grech, Thelma Saliba, Agnes Scicluna (K), Silvio Scicluna (K).

Naxxar/Għarghur

Leaders: Anita Aloisio, Jason Aloisio (K), Fleur Casha, Valerie Gauci, Justin Vassallo.

Rabat/Had-Dingli

Leaders: Audrey Chetcuti (K), Norman Chetcuti (K), Alice Micallef, Angèle Pulis, Chris Pulis, Mark Sultana, Sharon Sultana, Ingrid Vassallo

Haż-Żebbuġ/Siġġiewi

Leaders: Marthese Attard (K), Ian Balzan, Charles Coleiro, Doreen Coleiro.

(K=Ko-ordinatur)

membri + membri

Dawn huma l-membri Huttaf li daħflu membri oħrajn fi Klabb Huttaf fix-xhur ta' Mejju u Ġunju.

Nicolai Aquilina

Fabian Bajada

Marjoe Callus

Marc A Camilleri

David Cilia

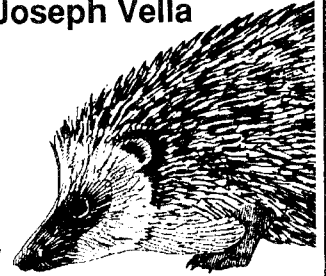
Chantelle Grima

Raisa Mangion

Abigail Pullicino

Anthony Scerri

Joseph Vella

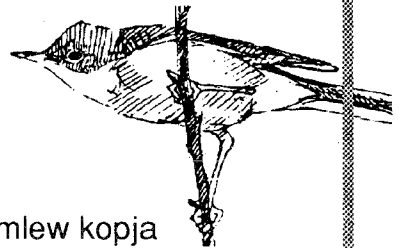
Daħħal MEMBRU fi Klabb Huttaf

u LILEK nibaghtulek...

➔ 3 PITAZZI ta' BirdLife Malta u

➔ STIKER (bil-kulur) ta' għasfur

Hajjar ħabib jew ħabiba jidhlu fi Klabb Huttaf, tihom jimlew kopja ta' dil-formola, imla isfel id-dettalji tieghek stess, u **ibgħathomlha**, flimkien mal-Lm1.50ċ tal-membri l-ġdid. Il-pitazzi u l-istiker jaslulek bil-posta f'temp ta' ftit granet. **Żgur żgur!**

DETTALJI tal-MEMBRU ĠDID

Isem u Kunjom _____

Indirizz _____

Postcode _____

Data tat-Twelid _____

Telefon _____

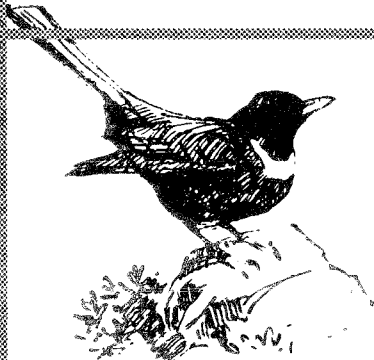
DETTALJI TIEGHEK STESS

Isem u Kunjom _____

Indirizz _____

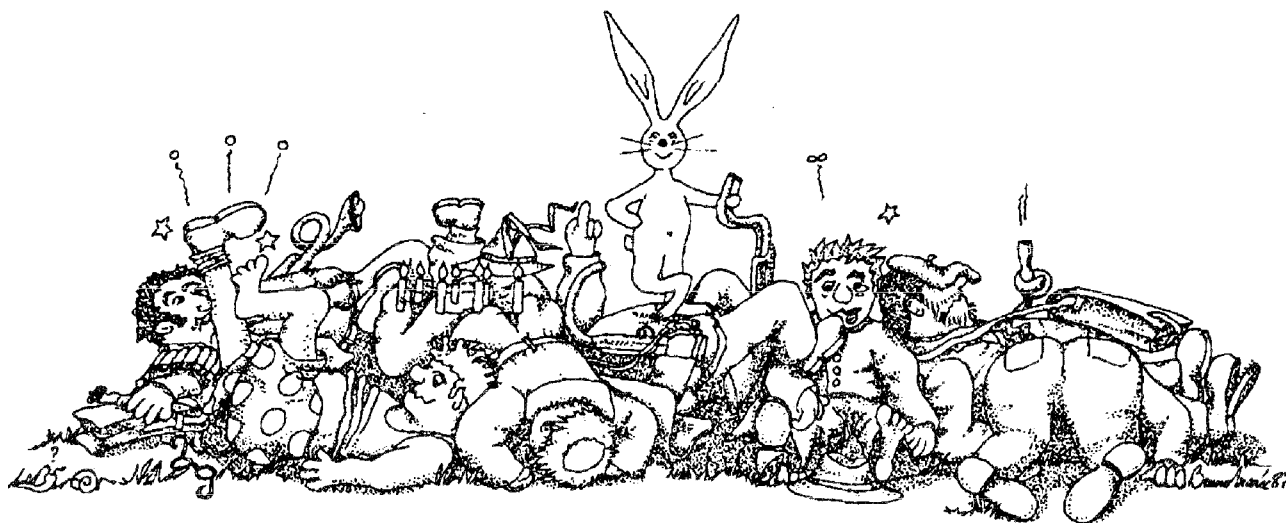
Postcode _____

Telefon _____

TQATTAX IL-MAGAŽIN - HU FOTOKOPJA

ibgħat kolliox lil BirdLife Malta (Klabb Huttaf) POBox498 Valletta CMR 01. Tiegħatx flus bil-posta - l-añjar cekk (paga b'bil BirdLife Malta), Postal Order jew 25 dolla tas-6ċ

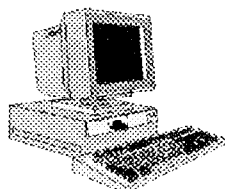

meħuda minn L'Homme et l'Oiseau, Marzu 1998

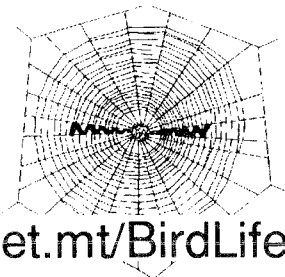
ALIVE

Grazzi lil dawk il-membri li s'issa hadu sehem fil-kampanja ALIVE ghar-riserva naturali tas-Simar. Inħajru aktar membri jidhlulha. T-shirts fadal, tibzghux!

Żur il-websajt ta' BirdLife Malta u ta' Klabb Huttaf fuq l-Internet...

<http://www.waldonet.net.mt/BirdLife/>

Id-dati kif imħabbrin fil-fuljett ^{*}dwar il-Kamp Internazzjonali inbidlu. Id-dati l-godda huma mit-18 sa l-24 ta' Settembru 1998.

* Dal-fuljett dwar il-Kamp qed jintbagħtat biss lill-membri tal-Klabb li għadqu t-tleffax-il sena.